

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložil(a) student(ka): Sabina Doleželová

Název práce: Důvěra v mezinárodních vztazích: Případová studie transatlantické spolupráce v oblasti bezpečnosti

Vedoucí (u externích vedoucích uveďte též adresu a funkci v rámci instituce):
Jan Hornát

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Studentka Sabina Doleželová výběrem svého tématu aktivně reagovala na současný vývoj, který někteří komentátoři označují za „krizi“ v transatlantických vztazích, či dokonce začátek konce transatlantické spolupráce. Výchozím bodem celé její práce je koncept (místy v práci mylně označovaný jako „teorie“) *důvěry* v mezinárodních vztazích. Důvěru mezi státy práce identifikuje jako klíčový prvek jakéhokoliv partnerství či aliance a aplikuje ji i na vztah Spojené státy-Evropa (resp. NATO). Konkrétně se autorka domnívá, že „zaměření se na aspekt důvěry by ... mohlo přinést nový pohled na pochopení minulých i současných krizí v Alianci.“ (str. 9). Dané zaměření práce je relevantní nejen z pohledu současného akademického bádání, kde si zkoumání konceptu důvěry již vysloužilo svůj vlastní vědecký časopis vydávaný prestižním nakladatelstvím (*Journal of Trust Research – Routledge*), ale i z hlediska stávajících mezinárodně-politických událostí, kdy důvěra mezi evropskými partnery a USA klesá v důsledku nejrůznějších prohlášení D. Trumpa. Přičemž důvěra mezi jednotlivými členy NATO je taktéž oslabována (např. Řecko-Turecko) nezávisle na aktivitách a rétorice amerického prezidenta. Práci se tak povedlo skloubit aktuálnost tématu s trendem vědeckého bádání a má tak potenciál přinést zajímavé poznatky jak do sféry akademické, tak do sféry praktické diplomacie.

Dle autorčiných slov práce „systematicky analyzuje roli důvěry v periodách transatlantických krizí, interních i externích.“ Zároveň se snaží osvětlit otázky teoretičtějšího rázu, a to „jak lze teorii důvěry zkoumat a aplikovat“ a praktičtější komponent, „jak probíhají procesy budování, ztráty a nápravy důvěry v transatlantické alianci“ (vše str. 9). Pracovní tezí práce je tvrzení, že „pojmy důvěra a nedůvěra napomáhají pochopení vzniku a řešení krizí v transatlantických vztazích.“ (str. 10).

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Jak sama autorka podotýká v úvodu, „Je velmi složité důvěru určit, popsat její povahu a učinit závěry týkající se existence nebo neexistence důvěry v transatlantické vztahy“, neboť „Důvěra je kognitivní kategorie, která se odvíjí od vzájemného vnímání jednotlivců“ (str. 11). Ačkoliv v teoretické rovině není příliš náročné definovat a předpokládat funkci důvěry v mezinárodních vztazích, operacionalizace těchto předpokladů a definic v praxi není jednoduchá. Autorka si tohoto vymezení byla vědoma a svou práci se snažila (možná až příliš usilovně) zasadit do značného množství již existujících teoretické i metodologické literatury vztahující se ke konceptu důvěry v mezinárodních vztazích. Teoretická část je tím pádem velmi rozsáhlá (45 stran z celkových 80), což na jedné straně solidně ukotvuje empirickou část práce, ale pro čtenáře může být v místech až matoucí (nikoliv z důvodu nejasného jazyka, ale čistě z důvodu množství různých přístupů, jak analyzovat a definovat koncept důvěry).

Tabulka na str. 45, která ve své podstatě veškeré teoretické bádání popisované v předešlých kapitolách přehledně sumarizuje však čtenáři poskytne jasnou metodologickou pomůcku, jak bude autorka postupovat v operacionalizaci zkoumání důvěry v následujících empirických kapitolách. Pokud by se podobná tabulka vyskytovala i v samotném závěru celé práce, kde by autorka pouze doplnila empirické poznatky, závěry práce by byly jasnější.

Ačkoliv se autorka ve své práci pohybuje v relativně komplexní a abstraktní teoretické debatě, práce je nejen logicky strukturovaná, ale i celková argumentace je jasná a věcná, čímž prokazuje, že autorka dokáže na této úrovni přemýšlet a vytvářet originální obsah. Pro operacionalizaci výzkumné otázky by však bylo vhodnější, aby se práce zaměřila na ještě užší případové studie (např. jednu historickou studii za použití archivních zdrojů a jednu ze současnosti), resp. zde mohl být prozkoumán dopad různých kauz (např. odposlouchání evropských

spojenců ze strany NSA, které bylo zveřejněno v roce 2013) na důvěru v rámci NATO. Práce se sice zaměřila na užší oblast bezpečnostní spolupráce, ta je i přesto relativně široká a jejím dílčím aspektem (např. PESCO), kde by bylo možné prozkoumat funkci důvěry více do hloubky, se věnuje spíše zkratkovitě.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Práce obsahuje drobné gramatické chyby či překlepy (např. umístění čárky v první větě celé práce), ale vesměs se jedná o pečlivě připravenou práci, která obsahuje veškeré potřebné náležitosti diplomové práce. Citační norma je sjednocená, osobně bych však neodsazoval první řádky jednotlivých poznámek pod čarou.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Celkový dojem z práce je velmi kladný. Ačkoliv považuji empirickou část práce, resp. operacionalizaci výzkumné otázky za slabší aspekt práce, výborně zpracovaný teoreticko-metodologický rámec tuto slabinu vyvažuje. Autorka dokázala zformulovat relativně originální výzkum, pro který na základě syntézy několika sekundárních zdrojů vytvořila vlastní teoreticko-metodologický rámec. V závěru textu autorka opakuje, že „Vliv důvěry na rozvoj mezistátních vztahů není zřejmý a lehce identifikovatelný“, což však podle ní „neznamená, že by se aspekt důvěry neměl brát v úvahu“ při analýze mezinárodního prostředí (str. 78). Mezi hlavní závěry práce patří tvrzení, že tzv. „transatlantická dohoda (*transatlantic bargain*) po druhé světové válce byla (sic.) charakterizován asymetrickým důvěryhodným vztahem, který představuje ve skutečnosti trvalý faktor ve vztazích mezi USA a Evropou“ (tamtéž). Tato „strukturální asymetrie“ má za následek „konkrétní nedůvěru, se kterou se musí spojenci přiležitostně potýkat.“

Lze tedy tvrdit, že minimálně cíl „jak lze teorii důvěry zkoumat a aplikovat“, který formulovala autorka v úvodu byl naplněn. Práce se však dle mého úsudku již méně soustředí na druhou výzkumnou otázku, „jak probíhají procesy budování, ztráty a nápravy důvěry v transatlantické alianci“.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Mohla byste komisi ještě blíže vysvětlit důsledky „asymetrické důvěry“ pro transatlantické vztahy?
2. Jaká je dynamika vztahu – ztrácí USA důvěru v evropské partnery v důsledku jejich chování, nebo je to naopak? Co může v současnosti posílit „důvěru“ mezi USA a evropskými partnery?
3. Je nutné rozlišovat důvěru na institucionální/státní úrovni a důvěru mezi občany zkoumaných zemí?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (A-F):

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji známku A či B.

Datum: 3.9.2020

Podpis: Jan Hornát v.r.

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.